

Utbildningsinspektion i Källby Gård, förskoleklass och grundskola årskurserna 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan	2
Sammanfattande bedömning	2
Bedömning av resultaten	3
Bedömning av genomförandet	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Källby Gård den 27 och 28 mars 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)). Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Götene kommun och Källby Gård, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Källby Gård intervjuades rektorn, personal och elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Källby Gård	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	97
Förskoleklass	30
Grundskola	202

Källa: Källby Gård

Utbildningen vid Källby Gård omfattar förskoleklass och grundskola för årskurserna 1–6. Verksamheten är organiserad i två spår, där varje spår består av ett arbetslag med ansvar för elever i förskoleklass och årskurserna 1–6. I skolans lokaler bedrivs också skolbarnsomsorg.

Källby Gård är belägen i tätorten Källby och består av en byggnad i ett plan. Dessutom finns en byggnad med slöjdsal och matsal samt ytterligare en byggnad med idrottshall.

Efter årskurs 6 fortsätter eleverna sin skolgång vid Fornängsskolan i kommunens centralort Götene.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Källby Gård och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Utifrån intervjuer och observationer under inspektionen kan inspektörerna konstatera att eleverna trivs på skolan och att de känner sig trygga. Eleverna är positiva till sin skola, de tycker de har bra lärare och att de får lära sig mycket. Källby Gård ger eleverna träning i att delta i demokratiska beslutsprocesser och därmed ges de möjlighet att påverka och vara delaktiga i verksamheten.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolan erbjuder inte elevens val enligt författningarnas krav (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör fortsätta sina ansträngningar för att nå en ökad måluppfyllelse.
- Skolan bör följa upp elevernas kunskapsutveckling mer systematiskt i samtliga ämnen.
- Skolan bör arbeta vidare med att förtydliga de mål för utbildningen som finns i läroplan och kursplaner.
- Skolan bör utveckla elevernas inflytande över sitt lärande i den dagliga undervisningen.
- Skolan bör utveckla samverkan mellan förskoleklass och skola.
- Skolan bör se över den nivågrupperade undervisningen.

- Skolan bör analysera orsakerna till den förhållandevis höga andelen elever med svenska/engelska som språkval.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen, de nationella kursplanerna och programmålen.

Elevernas kunskapsutveckling följs upp på olika sätt genom exempelvis diagnostiskt material och samtal. De nationella ämnesproven för årskurs 5 i svenska, engelska och matematik genomförs och redovisas i skolans kvalitetsredovisning.

Tabell 1	Andel elever (%) godkända vid nationella prov, årskurs 5			
	Antal elever	Svenska	Matematik	Engelska
2005	39	74	62	77
2006	50	66	62	70

Källa: Källby Gårds kvalitetsredovisning

Tabell 1 visar att resultaten i svenska och engelska för år 2006 är lägre än föregående år. I kvalitetsredovisningen finns en förklaring till de försämrade resultaten och redovisning av vilka åtgärder som gjorts samt vilka åtgärder som planeras. Inspektörerna konstaterar att mer än 30 procent av eleverna inte når nivån för godkänt vid nationella ämnesprov. Inspektörerna bedömer att skolan bör fortsätta sina ansträngningar för att nå en ökad måluppfyllelse.

Alla elever har enligt personal och elever sedan några år en portfoliopärm där uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i svenska, engelska, matematik samt social utveckling dokumenteras. Personalen säger sig ha en bild av elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen, men uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i övriga ämnen är systematiserad i liten omfattning. Inspektörerna bedömer att elevernas kunskapsutveckling bör följas upp mer systematiskt i samtliga ämnen.

De elever som intervjuas vid Källby Gård har svårt att beskriva vilka mål de skall nå. De säger att deras lärare nyligen pratat om mål, men att de inte har haft kännedom om målen tidigare. Några säger sig känna till kursplaner och läroplan. En del elever är medvetna om vilka kunskaper de kan förväntas nå, men denna kunskap skiljer mellan elevgrupperna. Inspektörerna får intrycket att de yngre eleverna är mer medvetna om var de befinner sig kunskapsmässigt och vilka mål de bör arbeta mot. Enligt lärarna diskuteras mål både i det dagliga arbetet och vid utvecklingssamtal. Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta vidare med att förtydliga de mål för utbildningen som finns i läroplan och kursplaner.

Eleverna är positiva till sin skola, de tycker de har bra lärare och att de får lära sig mycket. Utifrån intervjuer och observationer under inspektionen kan inspektörerna konstatera att eleverna trivs och att de känner sig trygga. Inspektö-

rerna möter trevliga och öppna elever. De uppger att det förekommer bråk ibland, men de säger också att personalen ingriper och hjälper till att lösa de konflikter som uppstår. Inspektörerna bedömer att skolan arbetar med normer och värden för att skapat ett gott socialt klimat.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt läroplanen skall skolan utveckla elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former. Även grundskoleförordningen anger att eleverna skall ges tillfälle att tillsammans med läraren behandla frågor av gemensamt intresse för eleverna. Vid Källby Gård görs denna träning bland annat genom klassråd, där eleverna för sina synpunkter vidare till elevrådet. Eleverna berättar att rektorn deltar vid elevrådets möten där de bland annat pratar om skolans regler och hur de skall vara mot varandra. De har påverkat beslut om inköp av bollar och andra saker som de tycker behövs i skolan. I varje klassrum finns en rådspärm, där information om elevrådets möten förvaras tillsammans med anteckningar från skolans matråd, kamratstödjare och från den grupp som arbetar för att skapa en säker skola. Inspektörernas bedömning är att Källby Gård ger eleverna träning i att delta i demokratiska beslutsprocesser och därmed ges möjlighet att känna att de kan påverka och vara delaktiga i verksamheten.

Enligt intentionerna i läroplanen skall elevernas möjlighet till inflytande utvecklas så att eleverna i högre grad, och efter ålder och mognad, får inflytande över sitt lärande. Undervisningen skall bedrivas så att eleverna, genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen, kan utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ansvar. Intervjuer, observationer och samtal visar att elevernas inflytande över innehåll och arbetsformer i den dagliga undervisningen varierar mellan lärare på skolan. Undervisningen beskrivs av några elever som i stort sett lärarstyrd. Ramarna samt innehållet bestäms i de flesta fall av lärarna. Vid start av nya arbetsområden är eleverna delaktiga och påverkar innehåll enligt personalen. Enligt inspektörerna är personalen intresserad och arbetar för att elevernas möjlighet till inflytande över sitt eget lärande skall öka. Inspektörerna bedömer att eleverna har ett visst inflytande över den dagliga undervisningen, men elevernas inflytande på skolan bör utvecklas ytterligare.

Skolan arbetar aktivt mot alla former av kränkande behandling, mobbning och trakasserier. Elever har bland annat utbildats till kamratstödjare. Kamratstödjarnas uppgift är att vara uppmärksamma på om elever ser ut att behöva extra stöd för att trivas i skolan. Från och med den 1 april 2006 råder enligt lag ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakas-

serier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan för varje verksamhet. I planen skall planerade åtgärder redovisas. Planen skall följas upp varje år. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling. Vid inspektionstillfället har skolan en sådan likabehandlingsplan som lagen kräver för skolans verksamhet men likabehandlingsplan för skolbarnsomsorgen saknas. Se vidare kommunrapporten.

Organisation och arbetssätt

Verksamheten vid Källby Gård är organiserad i två spår. Varje spår består av ett arbetslag som ansvarar för ca 120 elever i förskoleklass och årskurserna 1–6. I arbetslagen ingår förskollärare, grundskollärare samt fritidspedagoger och till varje spår hör ett fritidshem. Skolans organisation i arbetslag gör det möjligt att arbeta flexibelt enligt personalen. Eleverna har möjlighet att under dagen arbeta i olika grupperingar och i mindre grupper. Arbetslagsorganisationen möjliggör även att pedagogernas olika kompetenser kan tas tillvara.

Ett syfte med att införa förskoleklass var att förskolan och grundskolan skulle närma sig varandra. Förskolepedagogikens betoning av barnets eget utforskande, lek, omsorg och skapande skulle få genomslag i skolan. Enligt lärarna sker ytterst lite samverkan mellan förskoleklassen och skolans yngre elever. Samverkan mellan förskoleklass och årskurs 1 sker företrädesvis vid de tillfällen när förskoleklassen och årskurserna 1–2 gemensamt förlägger sin undervisning till skogen en förmiddag varje vecka. Det finns på så sätt inte möjlighet att tillvarata de olika pedagogernas kompetenser. Inspektörerna bedömer att samverkan mellan förskoleklass och skola bör utvecklas för att enligt läroplanen berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.

Vid Källby Gård förekommer enligt elever och personal att undervisningen i engelska är nivågrupperad. Ibland flyttar eleverna mellan grupperna men enligt eleverna är det ovanligt att så sker. Eleverna talar om grupperna som bästa gruppen och sämsta gruppen medan lärarna framhåller att det är olika tempo i undervisningen i de olika grupperna. Med anledning av den nivågruppering som beskrivits ovan vill inspektörerna påpeka följande. Nivågruppering efter kunskaps- eller prestationsmässiga förutsättningar kan vara motiverad utifrån ett pedagogiskt syfte och under en begränsad tid om detta inte leder till för lågt ställda förväntningar på eleverna. Resultat från forskning visar entydigt att höga och positiva förväntningar har stor betydelse för elevers framgång i skolarbetet. Verksamheten bör bygga på en genomtänkt pedagogisk planering så att varje elev har möjlighet att nå målen för utbildningen. Inspektörerna bedömer mot bakgrund härav att skolan bör se över den nivågrupperade undervisningen.

Vid Källby Gård erbjuds språkval i årskurs 6 i tyska, spanska, franska samt svenska/engelska. Vid inspektionstillfället säger elever med svenska/engelska som språkval att de uppmanats välja detta. Undervisning i språkvalet svenska/engelska är enligt lärare avsett för elever som inte uppnått målen vid de nationella proven i svenska och/eller engelska. Enligt rektorn föregås valet av en diskussion om eleven skall välja ett nytt språk eller svenska/engelska. En förhål-

landevis stor andel av eleverna, ca 35 procent, har vid tiden för inspektionen svenska/engelska som språkval. Detta kan jämföras med officiell statistik från Skolverket som säger att ca 5,9 procent av landets elever som gör språkval inför årskurs 6 hade svenska/engelska som språkval 2005.¹ Inspektörerna bedömer att skolan bör analysera orsakerna till den förhållandevis höga andelen elever med detta språkval.

Källby Gård har en handlingsplan som beskriver arbetet med elever i behov av särskilt stöd. För att identifiera och arbeta med elever i behov av särskilt stöd finns en arbetsgång framtagen. Förutom alla dagliga kontakter och samtal avsätter arbetslagen två tillfällen per termin för att tala om elevvård. Skolans elevvårdsteam med skolsköterska, speciallärare, specialpedagog och rektorn träffas var tredje vecka för möte där elevvårdsärenden tas upp och handlingsplaner skrivs. Klasskonferens, där elevhälsans personal ingår, hålls en gång per termin där rektorn och klasslärare går igenom samtliga elever och diskuterar eventuellt stödbehov. Elever i behov av särskilt stöd har åtgärdsprogram enligt personalen. Skolans specialpedagog uttrycker att elever i behov av särskilt stöd får stöd på olika sätt. För barn i behov av särskilt stöd finns vid skolan en liten grupp benämnd Solen, där elever arbetar en del av sin skoldag. Eleverna har sin tillhörighet i en klass och arbetar där större delen av dagen. Elever har även fått extra stöd av slöjd och idrottslärare. De elever som inte klarat målen eller förväntas inte klara målen i matematik, svenska eller engelska i årskurs 5 får stöd i dessa ämnen. Inspektörerna bedömer att elever i behov av särskilda stödåtgärder får berättigat stöd.

Utvärdering av lärandet och bedömning

Utvecklingssamtal genomförs en gång varje termin. Utvecklingssamtalet skall, enligt grundskoleförordningen, ge information om och göra elevens utveckling och lärande synligt i relation till såväl läroplanens övergripande mål som mål att uppnå och mål att sträva mot i de olika ämnenas kursplaner. Eleven och vårdnadshavaren skall ha fått sådan information och möjlighet att förbereda sig att de kan ta aktiv del i utvecklingssamtalet. Inför samtalet har läraren och eleven gått igenom och gjort en uppföljning av den individuella utvecklingsplanen och portfolion. Eleven har fått med sig sin portfolio hem med förberedande frågor. Klassläraren berättar om elevens kunskapsutveckling i samband med utvecklingssamtalet och går tillsammans med förälder och elev igenom elevens utveckling samt gör en bedömning av kunskapsmässig och social utveckling. Utifrån bedömningen sätts nya mål. Vid utvecklingssamtalet skall läraren i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Alla elever vid Källby Gård har, enligt personalen, en individuell utvecklingsplan som utarbetas i samband med utvecklingssamtalet. I planen finns de mål som eleven, föräldern respektive läraren anser att eleven skall arbeta med under tiden fram till nästa utvecklingssamtal. Inspektörerna bedömer att eleverna har framåtsyftande individuella utvecklingsplaner.

¹ Uppgifterna är hämtade ur Skolverkets Rapport 283, "Beskrivande data 2006". Mätningen är gjord den 15 oktober 2005. Av landets alla årskurs 6-elever hade 76,5 procent någon form av språkval. 4,5 procent av landets alla elever hade svenska/engelska som språkval. Av de 76,5 procent som gjort språkval blev andelen ca 5,9 procent.

Enligt de lärare som arbetar vid Källby Gård känner de inte till hur det går för eleverna vid betygssättning i årskurserna 8 och 9. Inte heller följs resultaten vid nationella ämnesprov i årskurs 5 upp på ett systematiskt vis tillsammans med de lärare som arbetar med de yngre eleverna. Detta innebär att de avstämningstillfällen som nationella proven och betygssättningen utgör inte används som ett redskap för att reflektera över och utveckla undervisningen i samtliga årskurser. Resultaten tenderar att bli en angelägenhet för de lärare som undervisar i de aktuella årskurserna och inte för samtliga lärare som undervisar/undervisat eleverna. Inspektörerna vill påpeka att resultat vid nationella prov och betygssättningen är en följd av den undervisning eleverna mött under sin samlade skoltid och att resultaten kan ses som ett av underlagen i skolutvecklingsarbetet.

Kvalitetsarbete och ledning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. skall varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Vid Källby Gård upprättas en kvalitetsredovisning för skolans och skolbarnsomsorgens verksamhet varje läsår. Kvalitetsredovisningen redovisar emellertid inte elevernas resultat i samtliga ämnen i förhållande till mål att uppnå i slutet av femte skolåret varför inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning inte är upprättad i enlighet med författningarnas krav.

Rektorn vid Källby Gård har arbetat som rektor sedan år 2001 och har gått den statliga rektorsutbildningen. Rektorn, spårledarna och verksamhetsansvarig för skolbarnsomsorgen bildar skolans ledningsgrupp. Rektorn är enligt de intervjuade grupperna känd och förtrogen med den dagliga verksamheten. Personalen säger att rektorn initierar och driver pedagogiska frågor i nära samverkan med arbetslagen. Inspektörerna bedömer att skolans rektor är förtrogen med verksamheten.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Samtliga lärare är behöriga och undervisar till största delen i de ämnen de är utbildade för enligt rektorn.

Enligt grundskoleförordningen skall eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen skall syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Enligt uppgift från elever och personal innebär elevens val att eleverna kan välja att arbeta med något av de alternativ som respektive klasslärare vid lektionstillfället presenterar. Alternativen varierar från vecka till vecka och innebär ofta uppmaningar till eleverna att göra klart arbeten som de inte hunnit vid ordinarie lektionstillfällen. Inspektörerna bedömer att förordningens avsikt att erbjuda en breddning och fördjupning i ett eller flera ämnen inte erbjuds eleverna.

I övrigt bedömer inspektörerna att eleverna har tillgång till utbildning i en omfattning som ger dem möjligheter att nå målen för utbildningen och som överensstämmer med författningarna. Läromedlen ger förutsättningar för eleverna att nå de nationella målen.

Inspektörerna bedömer lokalerna som ändamålsenliga och att de svarar mot kraven i utbildningen.

Datum	Ort
2007-10-26	Göteborg

Ulla-Britt Norin

Anna Wide